

Nő — az ötödik fizetési osztályban

Portré Hoffmann Editről

A közoktatásügyi miniszter az ötödik fizetési osztályba nevezte ki dr. Hoffmann Edit muzeumi igazgatót. A juliusi előléptetések hosszú és nem érdektelen névsorában is szembetűnik ez az adat, mert ritka esetet jelent az állam hierarchiájában. Nő az ötödik fizetési osztályban nem mindennapos jelenség. Mikor Hoffmann Edit 1936-ban megkapta az ötödik osztály címét — mert a magasabb rangokat cseppenként adagolja az állam: előbb a pusztá címet adja, később a hozzávaló jelleget, amely ígéretet jelent a tényleges állapotról — vele együtt hét női kiválóság szerepelt az ötödik fizetési osztályban. Hét méltóságos hölgy, aki önmaga munkásságával szerezte meg önmaga személyének a kitüntető címet. Hogy azóta miképpen alakult a női méltóságok statisztikája, nem tudjuk, de úgy látszik, hogy az akkor hat közül ma már csak dr. Hoffmann Edit az aktív, vagyis a hivatalában szolgálatot teljesítő.

Rajzok és metszetek között

Hivatala a Szépművészeti Múzeum, annak is a Városligetre néző homlokársze. Ott helyezkedik el a múzeum grafikai osztálya, tömördek eredeti rajzával és metszetével. A nagy olvasóteremből nyílik az osztály méltóságos igazgatójának szobája; hatalmas terem, amelynek falain mahagoni fából készült szekrények összefüggő sorvonul végig s amelybe tágas ablakokon ömlik a Városliget világossága. A szekrényekben a grafikai osztály kincsei, a szoba nagyobb részét elfoglaló óriási asztalon kiterített rajzok, metszetlapok és könyvek. Az ajtófelőli ablak előtt áll az igazgató íróasztala, amely a múzeum egyik legtöbbet foglalkoztatott íróasztala.

Mint ahogy az íróasztal gazdája a múzeum egyik legtöbbet dolgozó tisztviselője. Munkája egyrészt adminisztratív természetű, másrészt tudományos kutató munka. Évenként két nagy kiállítást rendez a grafikai osztály. Annak anyagát összeválogatni a hatalmas mappákban őrzött grafikai anyagból, nem kicsiny munka. S a kiválogatott lapokat bizonyos rendszer szerint csoportosítani is szükséges, végül pedig katalógust kell készíteni róla, ami tömördek szakmunka megforgatását és belőlük aprólékos

adatok kiírását jelenti, mert a lapokat tárgyak, történetük szerint stb. kommentárral is szükséges kísérni. Ezeket a kiállításokat Hoffmann Edit jól megfontolt terv szerint rendezi olyképpen, hogy egymás kiegészítői és folytatói. Sorra bemutatva válogatott lapokon a grafika különböző eljárásait, alkalomadtán egy-egy híres grafikus java munkásságát gyűjteményesen is s miután a művészet szémszögéből nézve csoportosította anyagát, ujabban a lapok tárgyi tartalmához igazodva érzéki meg azt a mély hatást, amellyel az irodalom bizonyos korszakokban megtermékenyítette az ábrázoló művészetet.

Ki a szerző?

Bár kiállításait nagy szeretettel készíti elő Hoffmann Edit, főgondja még sem ez, hanem a grafikai osztály lapjainak lajstromozása. A grafikai gyűjtemény sokszor tizezer lapjának a pontos leírását jelenti ez s ami ennél is fontosabb, egyben pedig sokkal nehezebb feladat: az ismeretlen vagy helytelenül megállapított szerzőjű lapok új meghatározását. A régi gyűjtők, köztük Esterházy herceg is, akinek gyűjteménye a múzeum rajzanyagának zömét adta, könyvedén intézték el a szerzők meghatározásának kérdését. A leghangzatosabb művészekkel díszítették fel lapjaikat, igen nagy számú rajzot pedig szerző megnevezése nélkül adtak át a múzeumnak. Hoffmann Edit elődei, közülük is különösen Meller Simon, sokat fáradtak a lapok helyes meghatározása érdekében. A feladat neheze mégis elvégeztenül jutott Hoffmann Editre. Ambícióját nemcsak a munka nehézsége sarkallja, hanem annak tudata is, hogy múzeumunk grafikai anyagát a külföld tudományossága is számon tartja és szerzőmeghatározásait bizonyos mértékig ellenőrzi.

Hogy a feladat nehézségéről fogalmat szerezhessen a távolálló, ahhoz tudni szükséges a régi rajzok legtöbbjének keletkezését. Nem önmagukért való alkotásoknak készültek azok, hanem festményekhez tanulmányokul. Nagy részük többé-kevésbé vázlatos előadás képkompozíció, másrésztük a majdani kép alakjaihoz készült részlet tanulmány a természet után stb. Ennek tudatában Hoffmann Edit

igen eredeti módszert dolgozott ki kutatásainak céljára. Művészeti monográfiákban összegyűjtött képek azután fényképek alapján; végül pedig az idegenben való tanulmányutak során megtalálni igyekezett azokat a festményeket, amelyekhez grafikai gyűjteményünk rajzai tanulmányul készültek. Hogy ez mennyire nem kicsiny feladat, fölmérhető lesz, ha tudjuk, hogy múzeumunk szóbanforgó rajzainak túlnyomó többsége kései művészeknek, leginkább a tizenhatodik, tizenhetedik és tizennyolcadik század kevésbé ismert festőinek képeihez készült tanulmányul. Festőtermelés dolgában azok rendkívül szapora századok voltak. Az alig számontartható másod- és harmadrendű festők munkái pedig összekereshtetlenül szétszóródtak s Olaszország vagy Németalföld és Németország kicsiny városaiban és falvaiban, félreeső gyűjteményekben és templomokban rejtőznek. Legtöbbjükről fénykép sem készült soha s a szakirodalom is alig tartja számon őket.

Utazás és kutatás

A művészettörténésznek amugy is a sokatutazás a tanulmányozó módja. De mennyit kellett utaznia Hoffmann Editnek, milyen eldugott tájakra elzarándokolnia, hogy megtalálja azt a festményt, amelyhez gyűjteményének egy-egy rajzát tanulmányul készítette a most már nem ismeretlen művész! Rendkívül értékes, sok esetben igen meglepő felfedezéseket köszönhet ilyen kutató utjainak Hoffmann Edit. Eredményeit fel is dolgozta tanulmányokban s azokat a Szépművészeti Múzeum Évkönyvének kötetiben közzé is tette. Hogy az újabb világháború most ismét lehetetlenné tette az idegenben való utaztatást, a kutató munka folytatása még inkább megnehezült.

Irodalmi munkásság

Mindennek a munkásságnak a grafikai osztály íróasztala a színe helye. De Hoffmann Edit nemcsak a hivatalában dolgozik, hanem odahaza is. Otthon írja a rádió számára készített jellemzéseit a művészettörténelem nagy festőegyéniségeiről. Szabad írói munkák ezek, a tudományos apparátustól megkönnyebbült esztétikai szárnyalások. Bizonyára elkövetkezik majd

egyszer a kötetbe gyűjtésük ideje. Munkálkodásának legújabb keletű eredménye Szinyei Merse Pálról írt monográfiája. Ezt a munkát is azzal a tudósi alapossággal végezte, amely minden írását jellemzi. Főlkutatta Szinyeinek egész sorozatnyi ismeretlen festményét, még soha ki nem állított vázlatait, még soha le nem fényképezett festményeit. Utazások nélkül ez a munka sem ment. De megérte a fáradságot, miként az már megállapítható is volt a Szinyei Társaság, majd a Kisfaludy Társaság ülésén, amelyen Hoffmann Edit vetített képeken is bemutatta felfedezéseit.

Ennyi minden sorakozik mögött a hivatalos adat mögött, hogy a közoktatásügyi miniszter az ötödik fizetési osztályba nevezte ki Hoffmann Editet.

Tábori postacsomagok szállításiának fellüggesztése

Illetékes helyről értesítik a nagyközönséget, hogy a kettővel kezdődő tábori postaszámokra csomagok és áruminta-küldemények szállítása további intézkedéssel szünetel. A csomagszállítások újból való megindításáról a nagyközönség rádió és sajtó útján nyer tájékoztatást. (MTI)

Tizenkét embert maga alá temetett a bedőlt istálló

Nyíregyháza, július 13. Biri szabolcsmegyei község határa felett szombaton éjjelkor orkánszerű vihar vonult át. A felhőszakadás a Becsali tanyán alámosott egy istállót, amely összeomlott és maga alá temetett tizenkét embert, akik a vihar elől menekültek oda. Az eddigi jelentések szerint egy ember meghalt, három súlyosan, a többi könnyebben sebesült.

Új gyorsvonatok

A m. kir. államasutak igazgatóságától vett értesülés szerint folyó évi július 15-étől kezdődően egy áramvonalas gyorsvonatpárt hoznak forgalomba Budapest—Ujvidék között. Az új 902. számú gyorsvonat Budapest keleti pályaudvarról 7.07 órakor indul, a 901-es számú gyorsvonat pedig ide 21.23 órakor érkezik.

Ugyancsak július 15-étől kezdve közlekedni fog Budapest—Szeged között a Budapest nyugati pályaudvarról 7.25 órakor induló 702-es számú és ellenirányból ide 21.41-kor érkező 701-es számú gyorsvonat.

Nem lesznek nyilvános ünnepségek Franciaországban július 14-én

Vichy, július 13. (OFI) Franciaország nemzeti ünnepén, július 14-én semmiféle nyilvános vagy magánünnepség nem lesz. A nemzeti ünnepet csupán munkaszünettel ülik meg. (MTI)

A Meteorológiai Intézet felhívása a közönséghez

A Meteorológiai Intézet július 14-től 16-ig a magasabb légrétegek tanulmányozására légkörkutató műszerrel bocsát fel. A vészőfonatu kosárban elhelyezett műszert körülbelül 2 méter átmérőjű gumigömb viszi fel a magasba. A gömb elpukkandása után a műszerkosár ejtőernyő segítségével ér földet. Az intézet kéri a megtalálót, hogy azonnal sürgönyözzön „Meteor” Budapest címre, a készüléket, az ejtőernyőt és a ballon-alkatrészeket gondosan őrizze addig, amíg a visszaszállításra utasítást nem kap.

Szigorúan tilos és büntetendő cselekmény az állami tulajdonú műszerkosár felbontása, mert a műszerek feljegyzései tönkremennek.

Aki a műszert sértetlenül beszolgáltatja, 20 pengő jutalomban részesül és költségeit az intézet megtéríti.